

SAKSFREMLEGG

Tilstandsrapport - vurdering av grunnskolen i Melhus 2020

Saksansvarlig: RAD/OPPKUL/Nina Hoseth

Arkivsak 21/ 2058

Forslag til vedtak:

Melhus kommune tar «Tilstandsrapport - vurdering av grunnskolen i Melhus 2020» til orientering og vedtar at følgende satsingsområder legges til grunn for arbeidet med økonomi og handlingsplan:

- **Melhuskolen viderefører i skoleåret 2021/2022 sin satsing på godt skolemiljø**
Dette gjøres gjennom deling av god praksis og systematisk oppfølging fra skoleeier. Ny nærværplan tas i bruk, og et mer systematisk tverrfaglig samarbeid etableres.
- **Melhuskolen fortsetter implementeringen av Fagfornyelsen**
Eleven som subjekt, samskaping og DIG-læring står sentralt i dette arbeidet. Samtidig viderefører vi trykket på grunnleggende ferdigheter og utforskende pedagogisk praksis.
- **Rammene til ordinær opplæring må sikres**
Rammene bør følge elevtall, kompetansebehov og nasjonale og lokale føringer. Økonomi - og handlingsplan må gi rom for påfyll av disse.
Ressursbruk og utbytte når det gjelder spesialundervisning må gjennomgås.

Bakgrunn for saken:

Det vises til Opplæringsloven § 13.10 og kravet om at kommunen skal ha et forsvarlig system for oppfølging av grunnskolen i kommunen. Som en del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden. Den årlige rapporten skal drøftes politisk. Til grunn for vurderingen ligger skolenes rapportering til skoleeier, nasjonale prøver, undersøkelser og kartlegginger. Skoleeier har gjennomført eget dialogmøte med hver enkelt skole hvor alle resultater og satsningsområder er drøftet. Den totale vurderingen blir vanligvis gjennomgått samlet med rektorene og PPT i eget møte for å bidra til forståelse av tilstanden og å velge satsningsområder. Denne gjennomgangen har våren 2021 blitt noe forenklet gjennom digitalt møte.

Vurderingen inneholder i hovedsak drøfting av skolemiljøet, læringsutbyttet og fysiske rammer. Her omtales ikke tema som kommer inn under helse, rus og sosioøkonomiske forhold.

Saken behandles i utvalg for helse, oppvekst og kultur og i kommunestyret.

Saksutredning:

Vi har 11 grunnskoler i Melhus, derav seks oppvekstsentre, med skole og barnehage i samme enhet, og tre ungdomsskoler. Vår forsterkede enhet, Rosmælen skole og barnehage, har, i likhet med Eid skole og barnehage, tilbud til barn fra barnehagealder og ut grunnskolen.

I 2020 hadde grunnskolen i Melhus 2152 elever. Av disse var det 498 som benyttet seg av SFO og 690 var avhengige av skoleskyss.

1. Generelt om undersøkelsene –kartlegginger –prøver

Elevundersøkelsen er et viktig verktøy for videreutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet til elevene. Den er en del av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet og er hjemlet i forskrift til opplæringsloven § 2-3. Melhus kommune har vedtatt politisk at undersøkelsen skal gjennomføres av alle elever fra og med 5. trinn. (Forskriftene sier at den er obligatorisk for 7. og 10. trinn.).

Undersøkelsen skal ikke bare gjennomføres, men også følges opp. Skolene og skoleeier har en mulighet til å få informasjon om hvordan elevene opplever skolen og læringsmiljøet sitt. Det tas videre utgangspunkt i at læringsmiljøet har betydning for eksempel elevenes motivasjon, innsats og læring. Læringsmiljøet er ikke noe som ensidig påvirker elevenes læringsutbytte. Elevenes prestasjoner er både et resultat av og har innvirkning på læringsmiljøet. «Et godt læringsmiljø gir flinke og motiverte elever samtidig som velfungerende og motiverte elever gir et godt læringsmiljø.» (T. Nordahl 2005). Elevenes og lærernes bevissthet om egen betydning blir da avgjørende. Skolens oppgave blir da også å gjøre alle aktørene bevisste på dette.

Svarprosenten er generelt svært høy på elevundersøkelsen slik at feilmarginen er liten. Dette innebærer at mindre forskjeller også kan være interessante. Det er i den videre fremstilling i hovedsak tatt utgangspunkt i det nasjonale snittet når det gjelder sammenligninger. Alle skalaer i brukerundersøkelsen går fra 1 –5 hvor 5 er ”best”.

Hensikten med nasjonale prøver er å vurdere og utvikle elevenes ferdigheter i lesing, regning og i deler av faget engelsk. Dette innebærer at det er avgjørende at skolene selv griper fatt i resultatene og legger dem til grunn for en målrettet innsats. Det ble i 2019 gjennomført nasjonale prøver innenfor områdene lesing, regning og engelsk på 5. og 8. trinn. De nasjonale prøvene for 8. trinn er også gjennomført på 9. trinn når det gjelder lesing og regning. Nasjonale prøver er ikke prøver i fag, men i grunnleggende ferdigheter. Resultatene gir et avgrenset bilde av ferdighetene og kompetansen elevene har. Man må derfor alltid se resultatene i sammenheng med annen relevant informasjon man har om skolen, kommunen og elevene.

Nasjonale prøver skal gi styringsinformasjon til skolene og kommunen. Det er også forutsatt at prøvene skal komme til nytte for den enkelte elevs utvikling i samarbeid mellom lærer, elev og foresatte. Skoleporten er et verktøy for vurdering av kvalitet i grunnopplæringen. Målet med Skoleporten er at skoler, skoleeiere, foresatte, elever og andre interesserte skal få tilgang til relevante og pålitelige nøkkeltall for grunnopplæringen. (<https://skoleporten.udir.no/>)

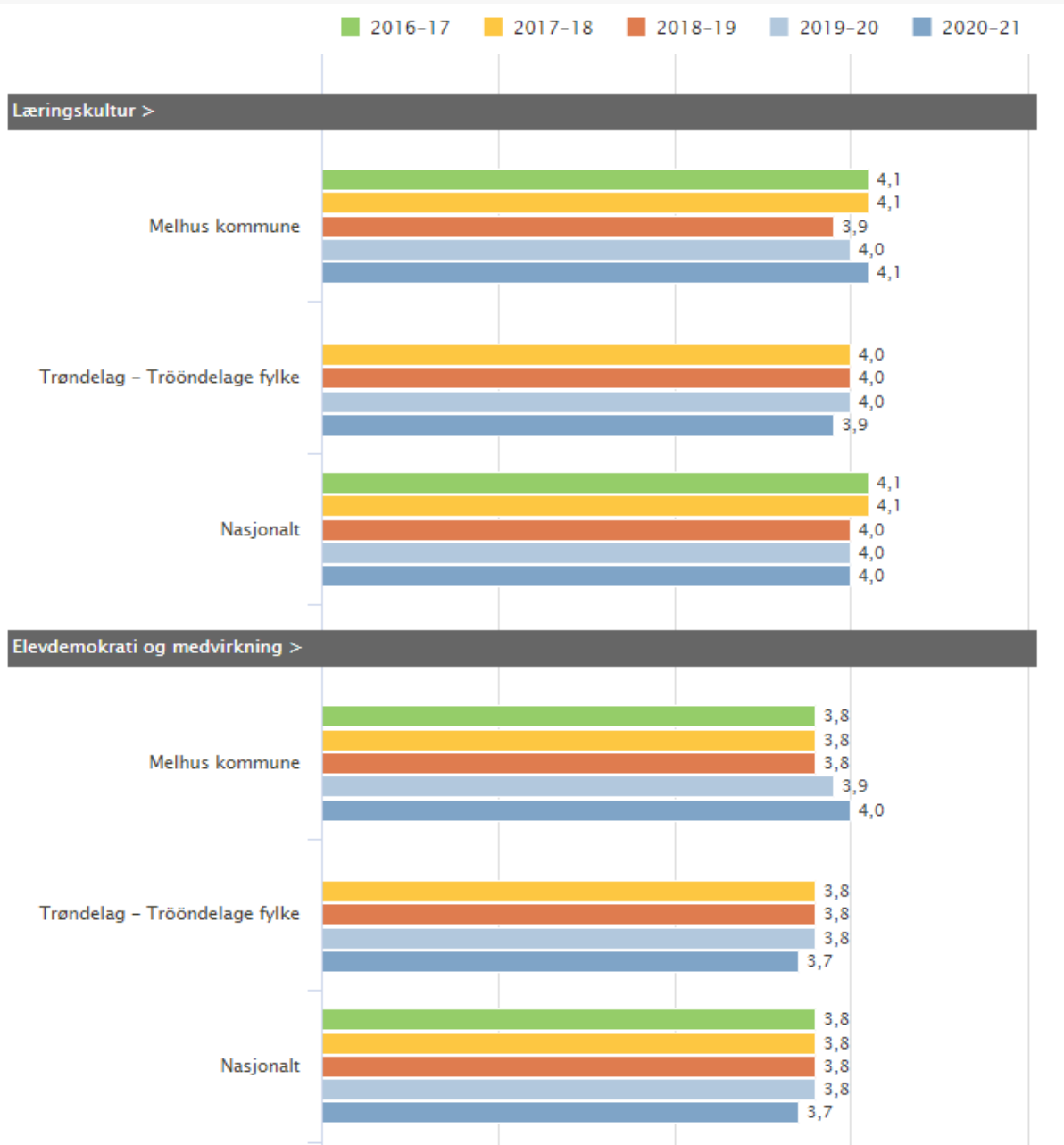
Dette, sammen med eksamensresultatene og standpunkt karakterene, gir kommunen et bilde når det gjelder læringsutbytte og hva kommunen bør satse på.

Fra og med 2014 ble nasjonale prøver publisert på en ny skala. Dette gjør det mulig å sammenlikne resultater mellom prøver og resultatene mellom år fra og med høsten 2015. Dette gjelder kun engelsk og regning.

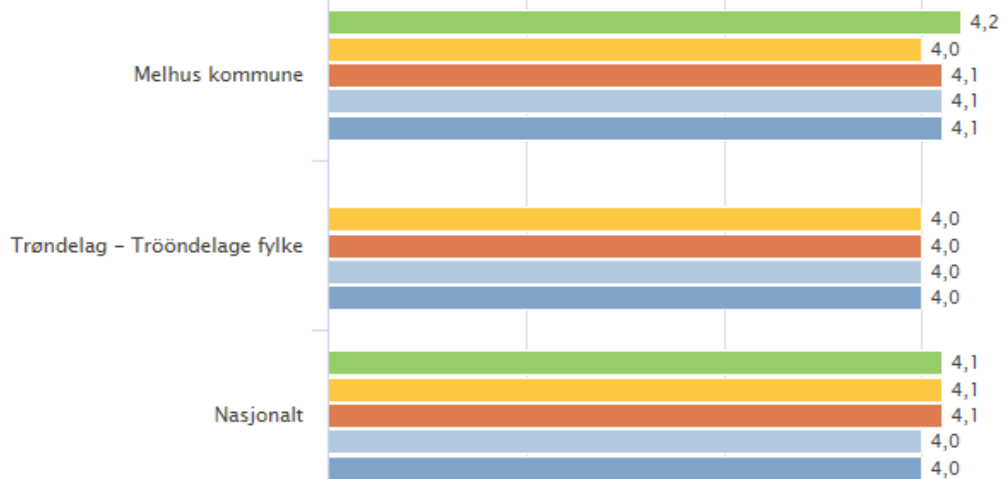
2. Vurdering av elevenes skolemiljø

Elevundersøkelsen –indekser og indikatorer

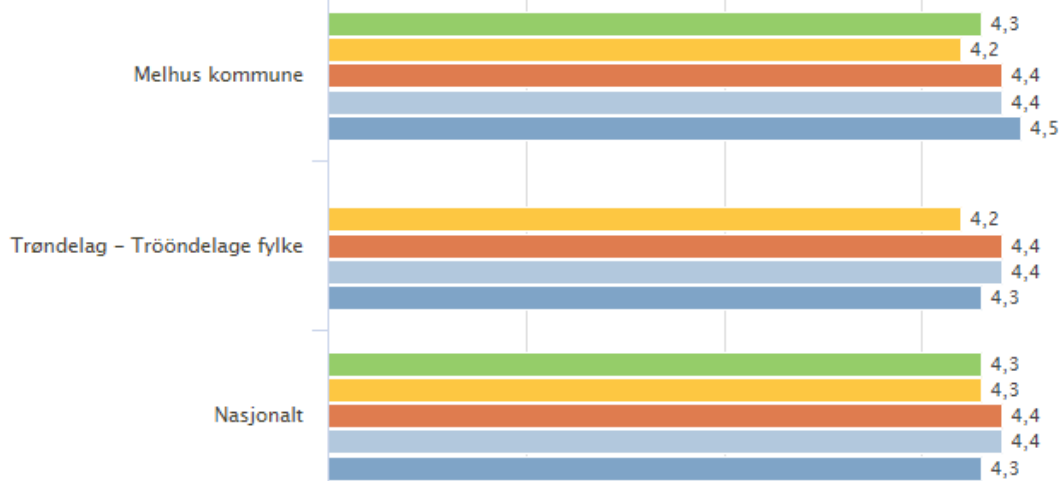
Tabellen under viser resultatene fra Elevundersøkelsen 2020 på 7. trinn, altså siste år i barneskolen. Her er indeksene sett over fem år, sammenlignet med snittet i Trøndelag og det nasjonale snittet i samme periode. Det er gledelig å se at elevene i Melhus trives, opplever seg sett og opplever god støtte både fra lærere og foresatte. Her ligger resultatene i Melhus stort sett over nasjonalt snitt.

Faglig utfordring >

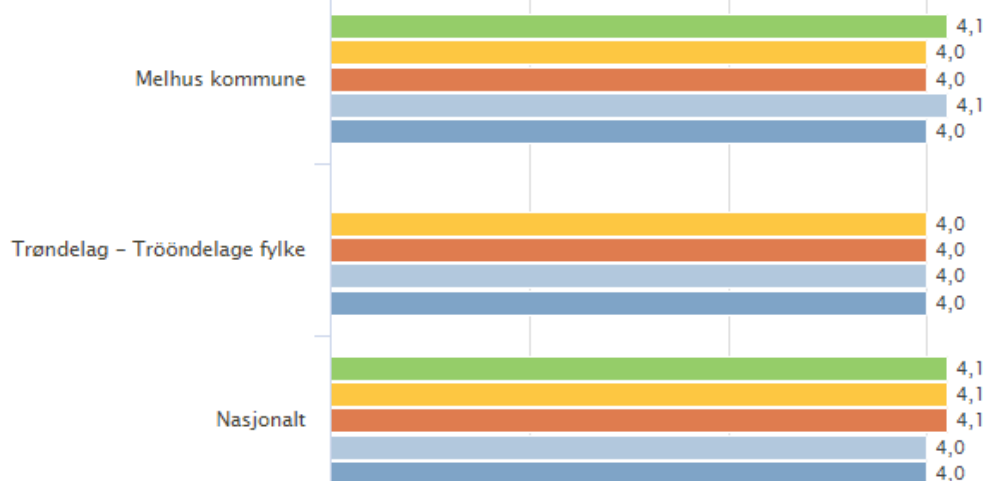
Felles regler >

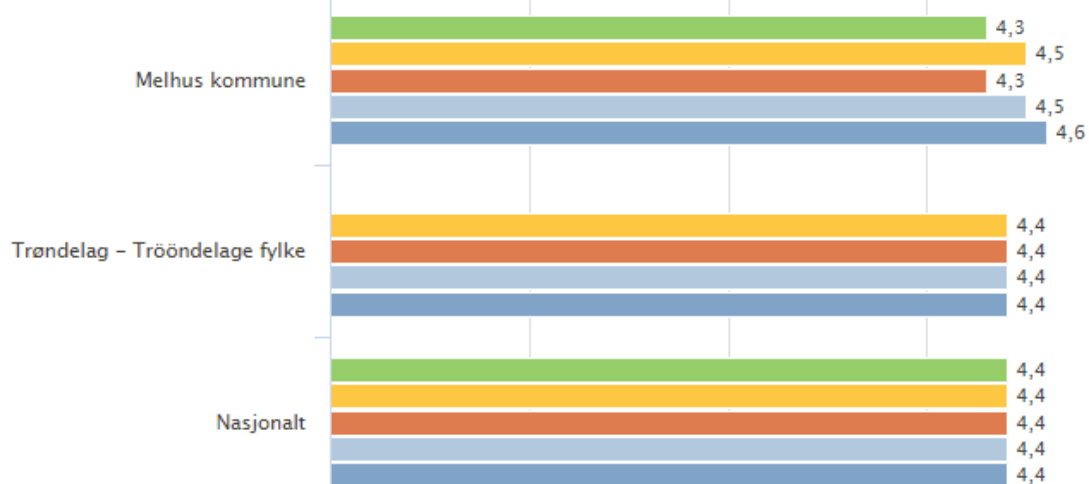
Trivsel >

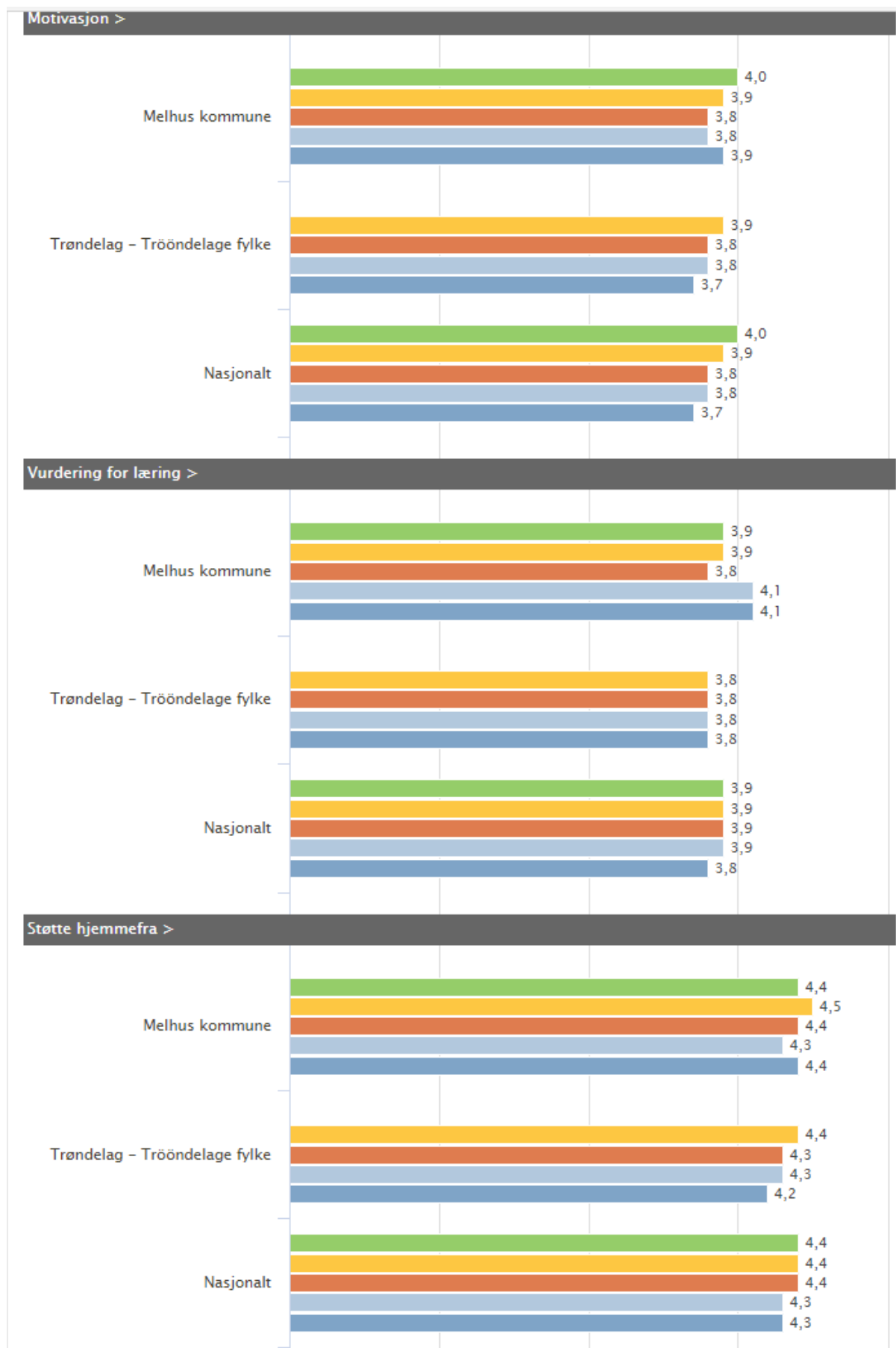

Mestring >

Støtte fra lærerne >

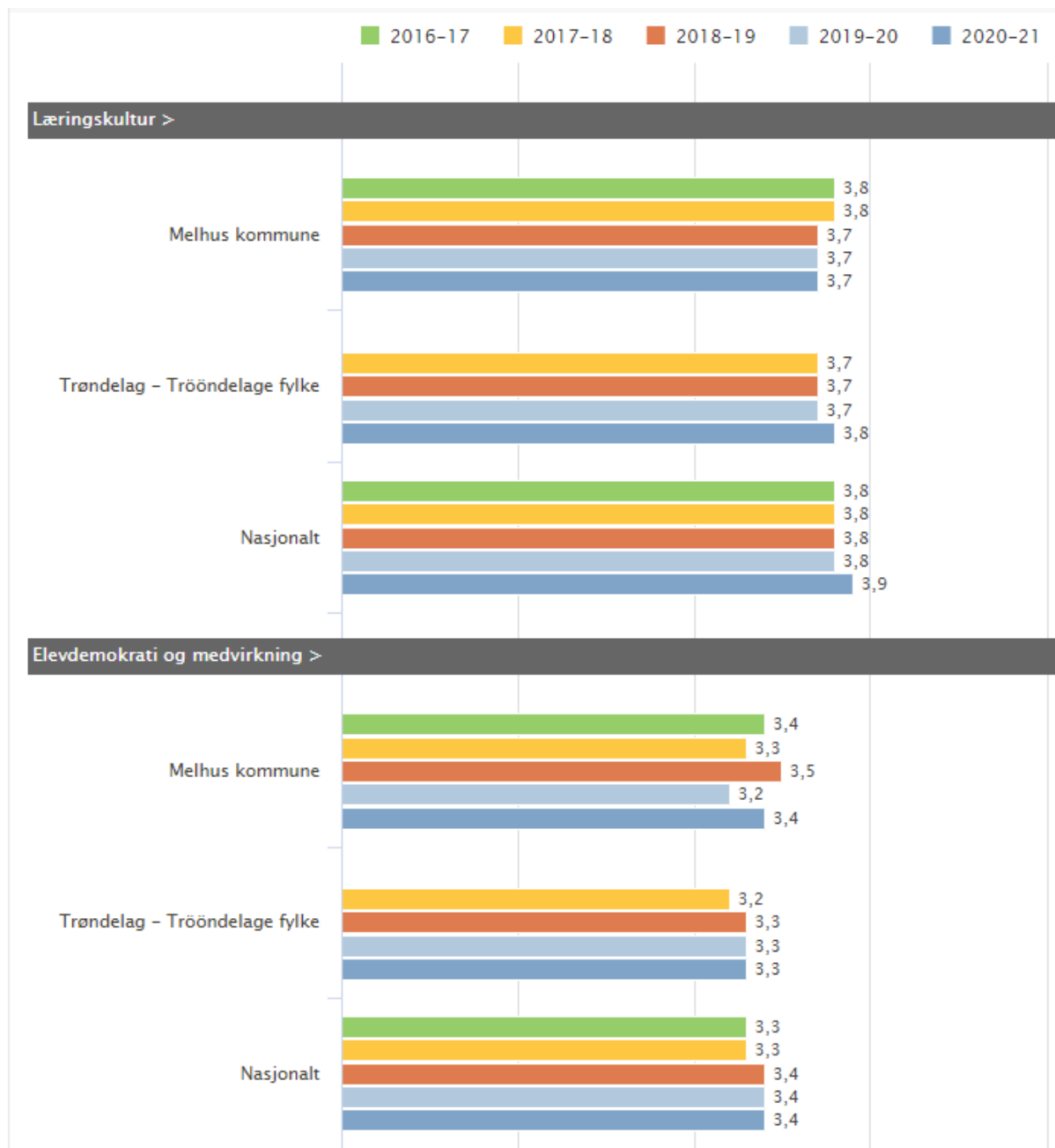

Tabellen under viser resultatene fra elevundersøkelsen på 10. trinn. Elevene på ungdomstrinnet svarer på noen flere områder enn barnetrinnet.

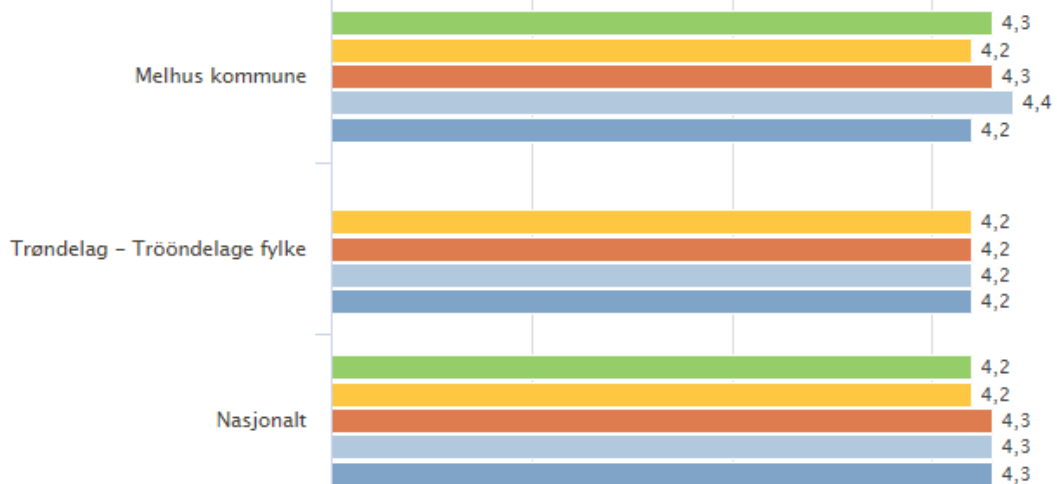
Det er stort sett lite eller ingen forskjell mellom kjønnene. Jentene er noe mer motivert enn guttene og trives bedre.

Elevene i Melhus er mer fornøyde med yrkesveiledningen enn elevene nasjonalt.

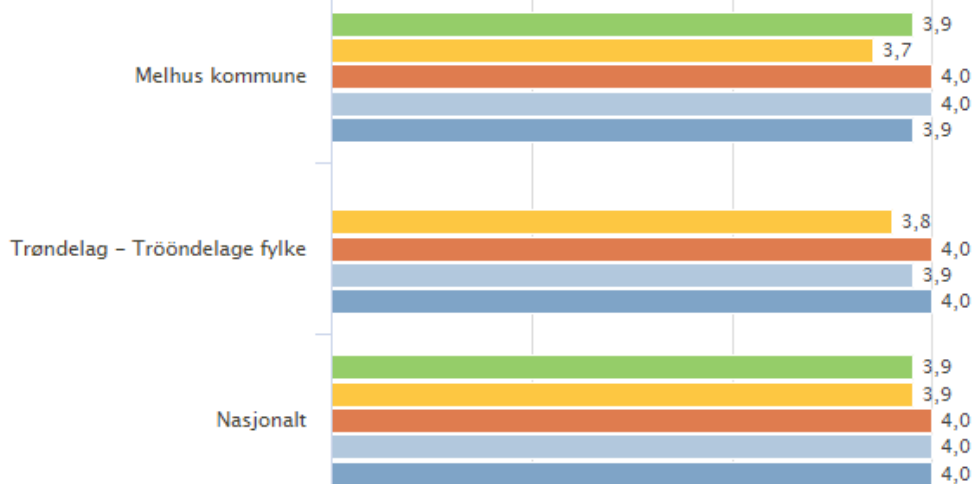
Hvis man legger til grunn gjennomsnittet for de siste 5 målingene for Melhus kommune sammenlignet med tilsvarende nasjonale resultat er forskjellene minimale.

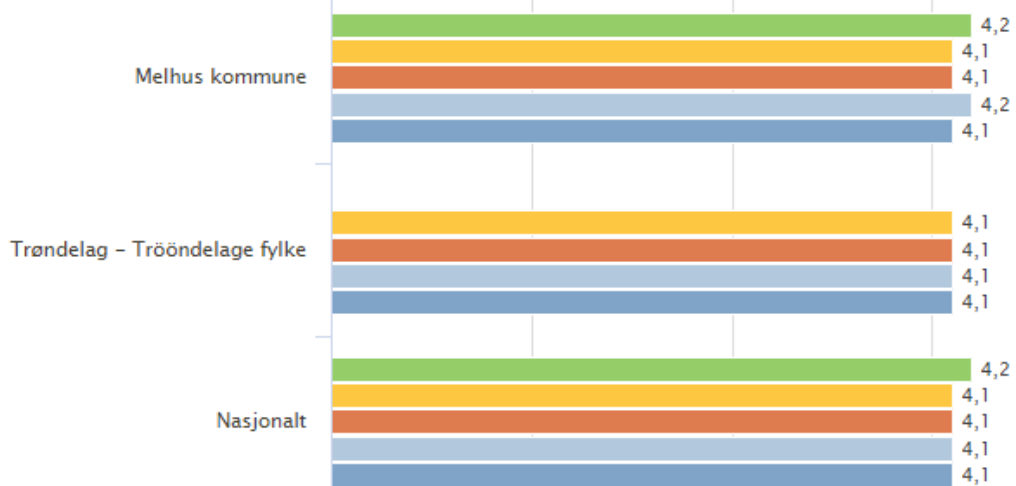
Faglig utfordring >

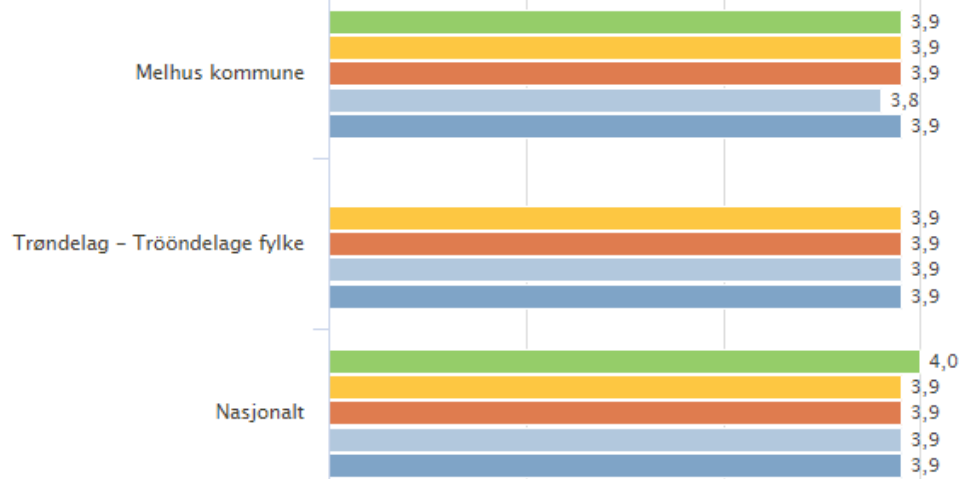
Felles regler >

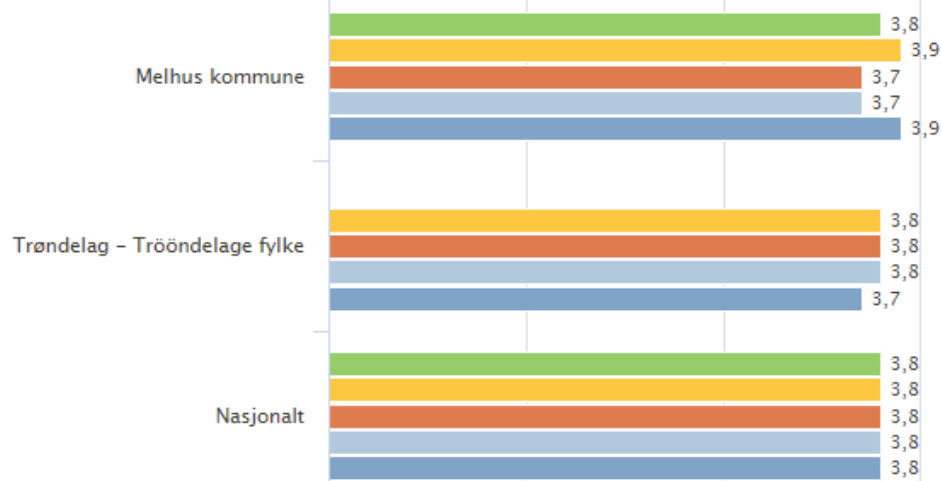
Trivsel >

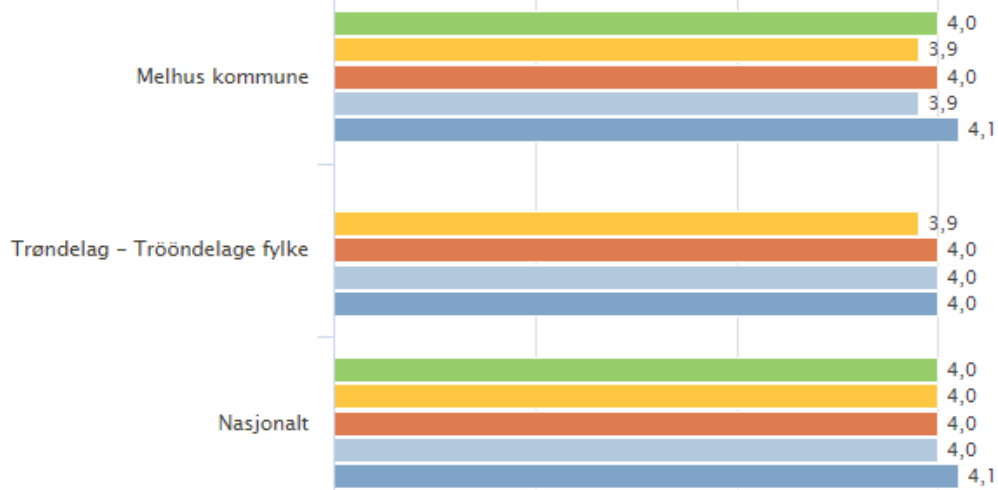
Mestring >

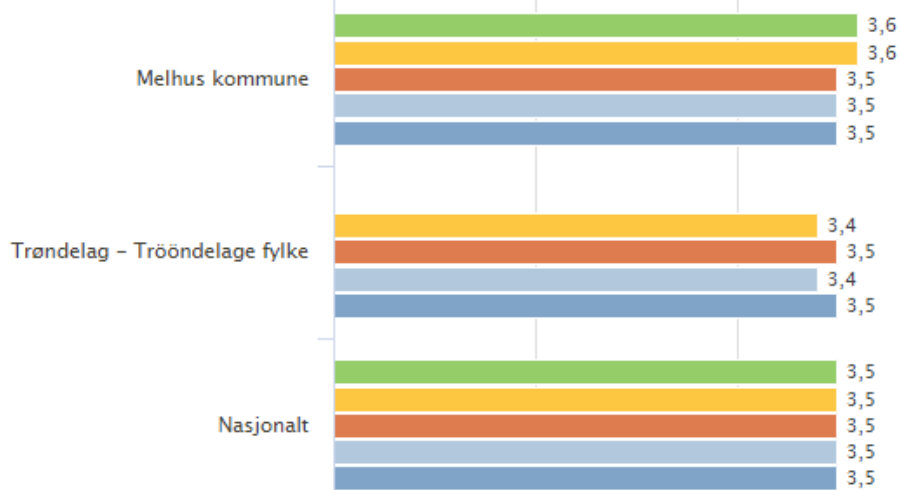
Utdanning og yrkesveiledning >

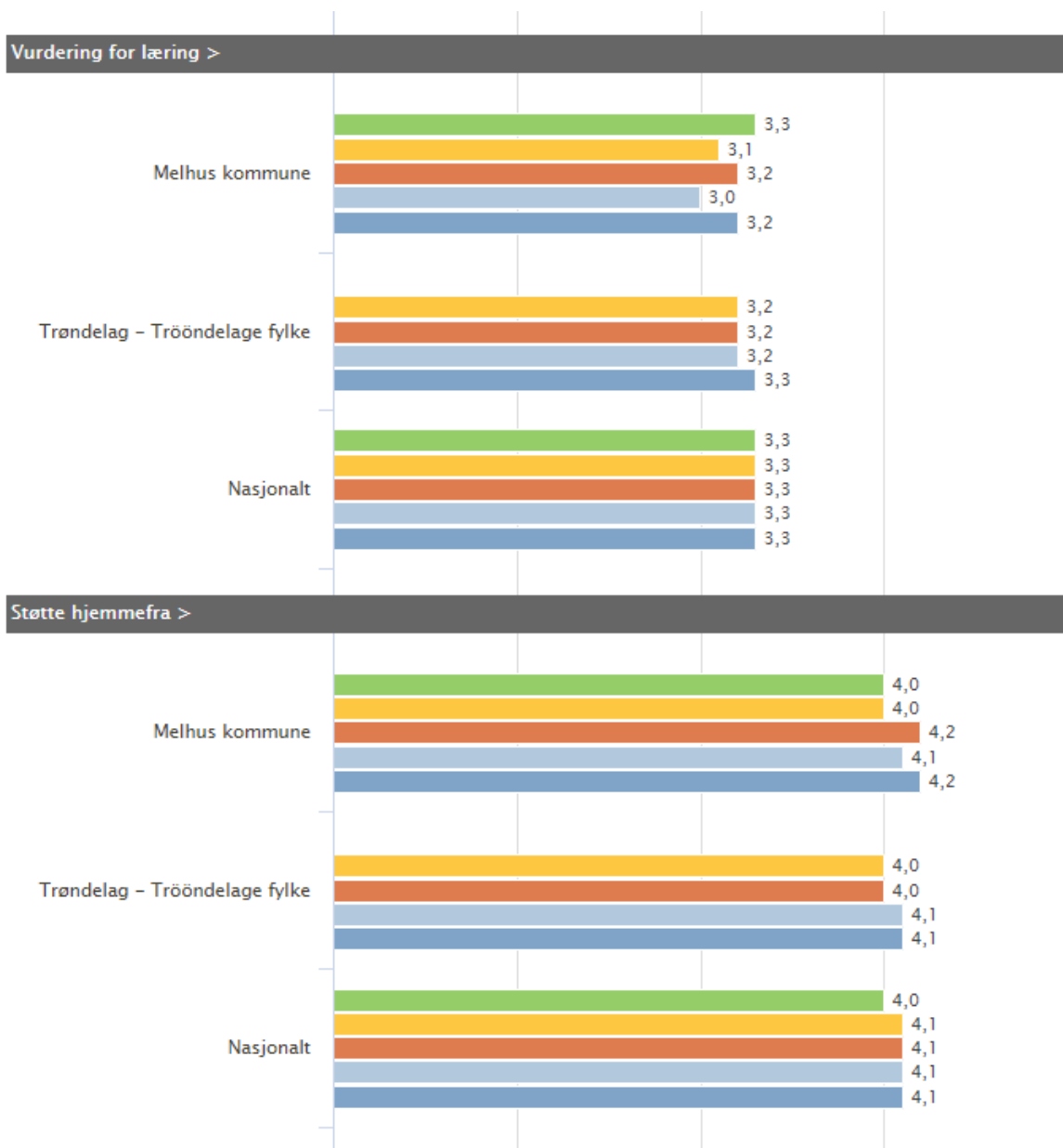

Støtte fra lærerne >

Motivasjon >

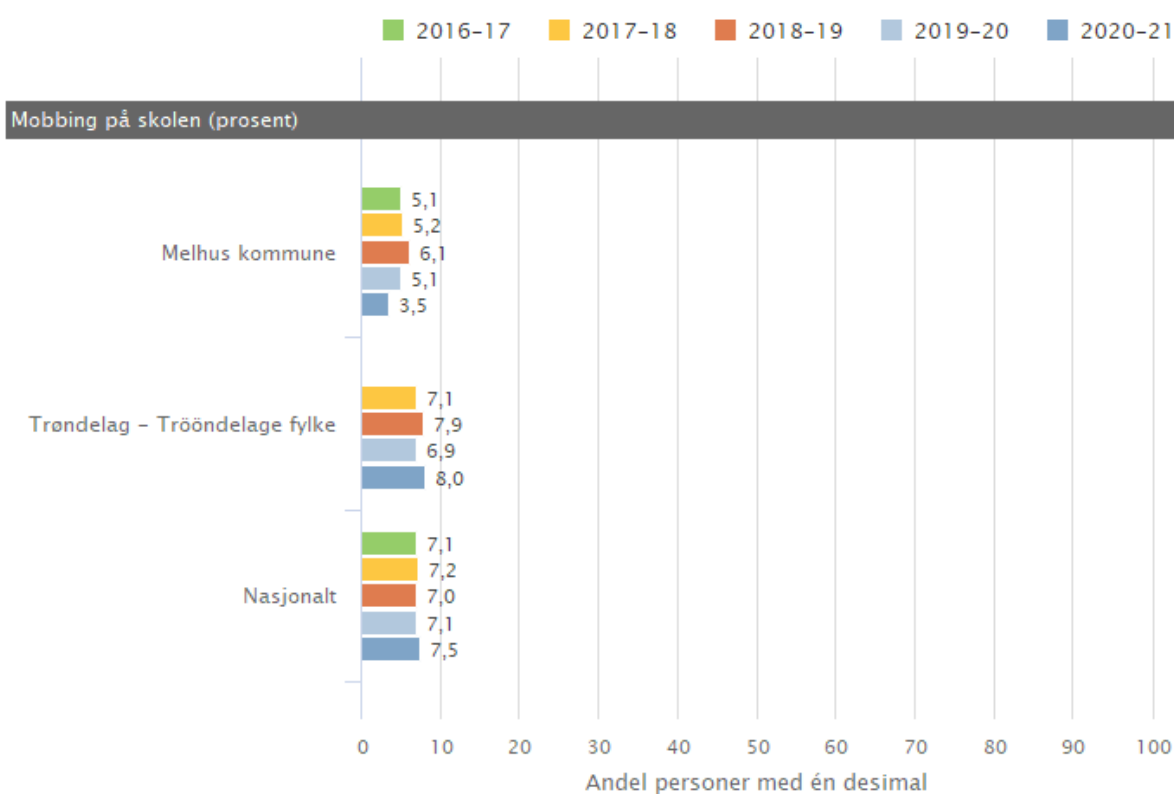
Mobbing:

Innskjerpingen av kapittel 9A i opplæringsloven (2017) skulle styrke elevenes rettigheter, og sørge for at saker som gjelder skolemiljø blir håndtert raskere, tryggere og enklere. Noen av de viktigste endringene er at det er lovfestet et krav til nulltoleranse og en tydeligere aktivitetsplikt for skolen.

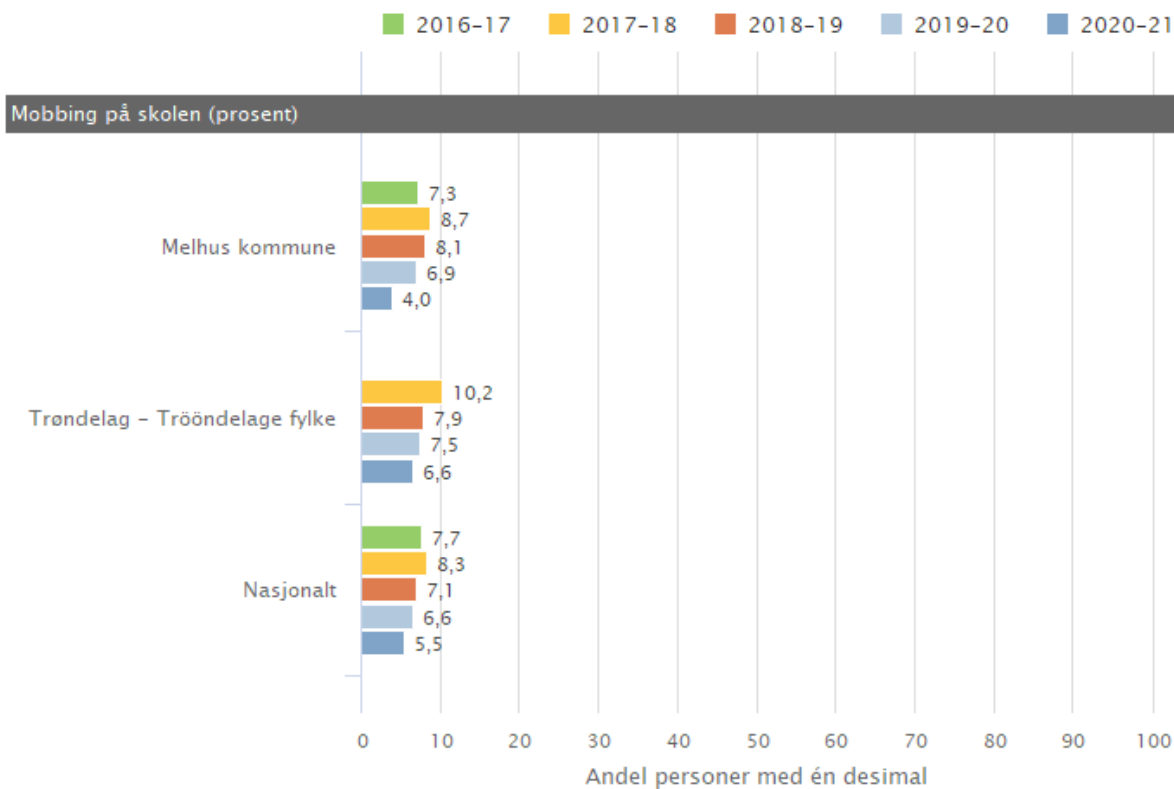
Skolene i Melhus har i tråd med endringen i lovverket endret sine rutiner samt sørget for å informere elever og foresatte. Skoleeier har fulgt opp hver enkelt skole gjennom eget tilsyn og sjekket ut at skolene følger opp de nye kravene. Det er laget ca 35 aktivitetsplaner knyttet til varsler om skolemiljøet i Melhus kommune i 2020. Dette er færre enn i 2019, og tyder på at skolene tar plikten på alvor, men at terskelen er noe høy for å skrive aktivitetsplaner ved enkelte skoler. Tallene for Melhus kommune viser en bedring. Når man går nærmere inn på tallene er det verd å merke seg at ved flere av skolene er det ingen av elevene som rapporterer at de mobbes «1 gang i uken eller oftere». Hvilket er meget positivt. Høsten 2015 vedtok komite for liv og lære at skolene bør gjennomføre ikke - anonyme undersøkelser knyttet til mobbing. Dette er iverksatt, og alle skolene rapporterer at de benytter dette som en oppfølging

av elevundersøkelsen. Erfaringene med dette er gode og de gir et godt utgangspunkt for å avdekke mobbing.

Skoleeier erfarer gjennom sine rutinemessige besøk at skolene har god kontroll med læringsmiljøarbeidet, og at arbeidet med det felles læringsmiljøprosjektet - basert på solid kunnskap og kompetanse fra Atferdssenteret i Stavanger - har hatt effekt. Tallene under er svært interessante. De viser at Melhus kommer bedre ut enn nasjonalt og trøndersk snitt – også i ungdomsskolen. Dette skyldes det flotte arbeidet skolene har gjort. Sjøl om vi har nulltoleranse for mobbing finnes det elever i skolen i Melhus som ikke har gode hverdager. I 2020 var hendelsene som ble rapportert ofte knyttet til nettmobbing.

Melhus kommune, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Alle eierformer, Trinn 7, Begge kjønn

Melhus kommune, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Alle eierformer, Trinn 10, Begge kjønn

Oppsummert skolemiljø:

Elevene i Melhus opplever skolemiljøet som godt. De trives særlig godt på barnetrinnet, bedre enn elevene i snitt nasjonalt, og de er spesielt fornøyde med støtte hjemmefra og fra lærerne sine. Elevene på ungdomstrinnet i Melhus er mindre motiverte enn elevene på barnetrinnet, noe som er likt med den nasjonale trenden. Jentene er mer motivert enn guttene, men svarer noenlunde likt på elevundersøkelsen ellers. Mobbetallene i Melhus går ned, og er lavere enn i Trøndelag og landet ellers. Mer uformelle undersøkelser foretatt i nedstengningsperioden, eller i pandemiperioden med smittevern og begrensa sosial kontakt, (knyttet til digital undervisning og ABSOLUTT-programmet) viser at ungdommen stort sett har det bra, men at de som er ensomme i utgangspunktet ikke blir mindre ensomme med restriksjoner og hjemmeundervisning.

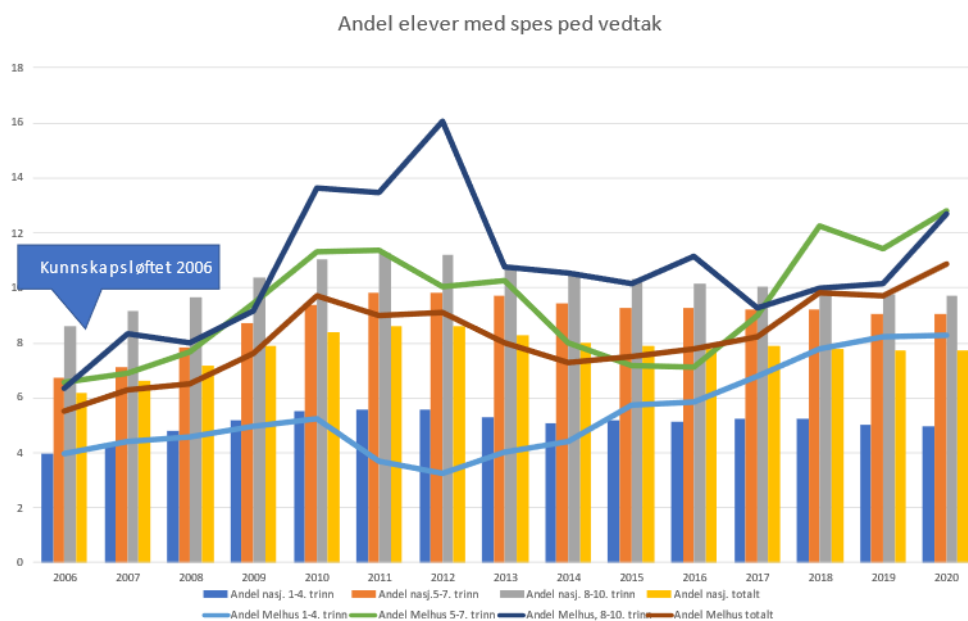
Spesialundervisning

Andel elever som mottar spesialundervisning i Melhus kommune har steget de siste årene. Fra under 6 % i 2006 til ca 11 % i 2020. Det nasjonale snittet ligger på ca 8 %. Antall vedtak sier ikke noe om selve omfanget, og hvor store tiltak som kreves.

Antall vedtak ser ut til å gå ned hver gang det settes i gang prosesser hvor både PPT og skolene involveres. Om vi hadde tatt med den samme oversikten over vedtak i barnehagen ville vi sett en liknende stigning. Det meldes både fra barnehage og skole at vedtak knyttet til utfordringer med adferd er økende.

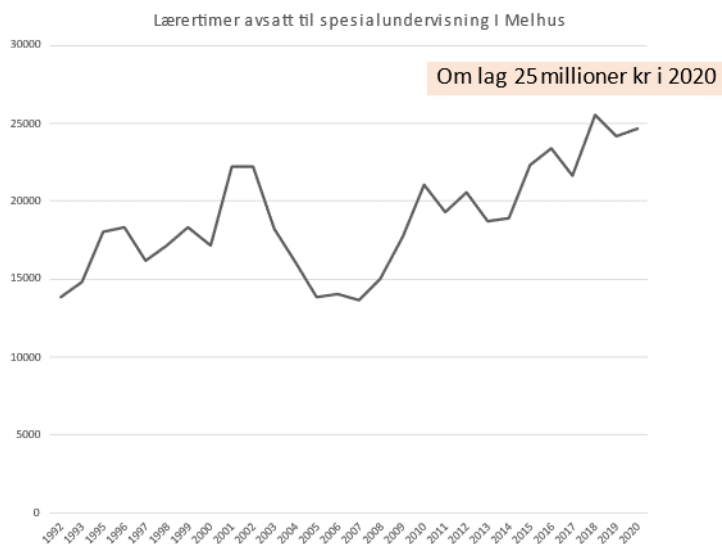
Antall avviksmeldinger i skolen knyttet til elevadferd har steget de siste årene.

Tabellen under viser utviklingen over tid, og også hvilke trinn det er snakk om.

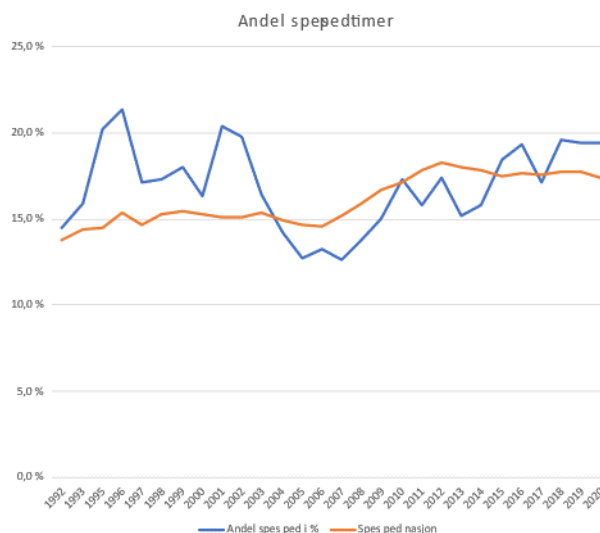

Grafen under viser ressursbruk på området.

Spesialundervisning i kroner og øre

Andel spes ped timer
av totalt antall
undervisningstimer

Oppsummert Spesialundervisning:

Melhus kommune har jobbet med tidlig innsats, og satset på å møte ungene så snart som mulig med tilrettelegging der det trengs.

Forskning de siste årene (Nordahl m.fl., Anmarkrud UIO) viser at god spesialundervisning har effekt. Tiltak som er faglig godt begrunnet og gitt av personer med riktig kompetanse har god effekt på barn som strever. Skreddersydde tiltak virker best.

Så må vi spørre om vi bruker ressursene riktig i Melhus kommune. Har normalbegrepet vårt endret seg? Hva bør vi gjøre annerledes i årene som kommer?

I 2020 fikk vi på plass ny PPT-leder i Melhus kommune, og da er oppvekstsektoren straks klar til å gjennomgå egen praksis på dette området. Samtidig er det bestilt en ekstern gjennomgang av sektoren, som mest sannsynlig også vil dreie seg noe om spesialundervisningen i kommunen.

3. Faglig utbytte og arbeidet med grunnleggende ferdigheter

Grunnskolepoeng og eksamensresultater

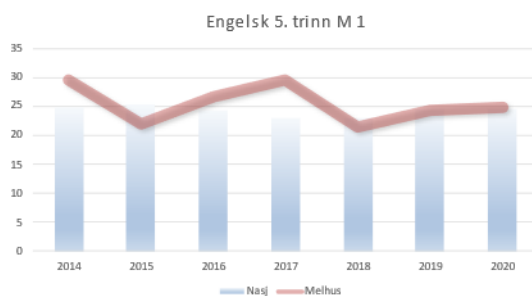
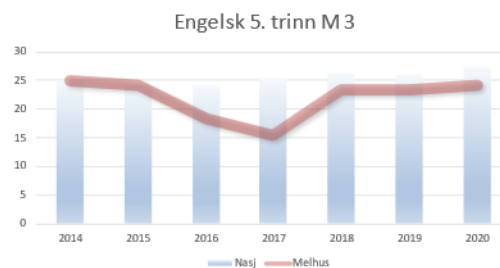
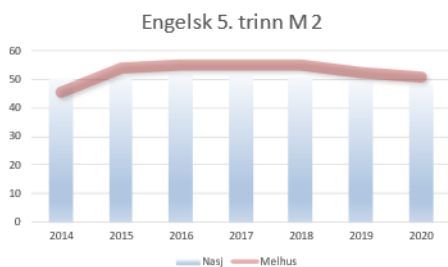
Elevene vurderes avslutningsvis på en karakterskala fra 1 til 6, der 6 er beste karakter. Grunnskolepoengene beregnes med utgangspunkt i standpunkt karakterene og eksamen. Standpunkt karakterene er ment å reflektere elevenes kompetanse ut fra målene i læreplanverket. Alle elever i grunnskolen skal i tillegg opp til to avsluttende prøver, én skriftlig og én muntlig. I 2020 ble eksamen avlyst, og elevenes grunnskolepoeng er lik deres standpunkt karakterer. Tabellen under er henta fra skoleporten.no. Den viser at elevene i Melhus de siste årene har ligget under nasjonalt snitt på grunnskolepoeng.

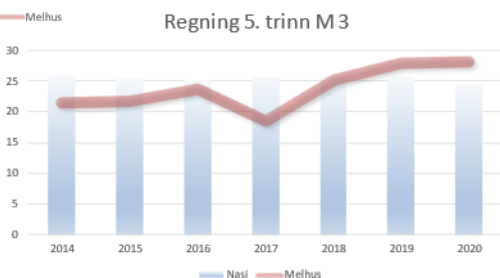
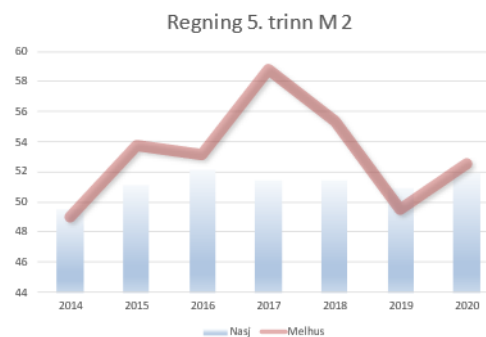
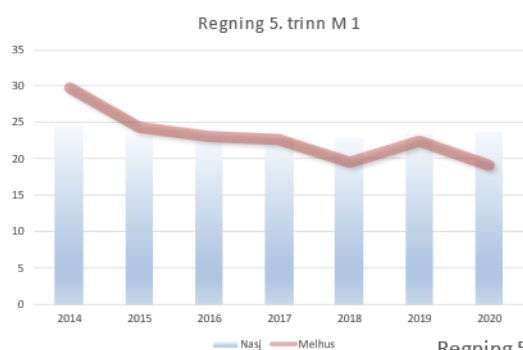
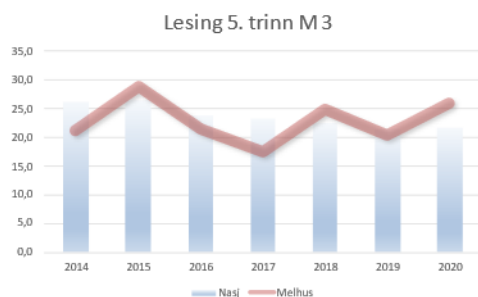
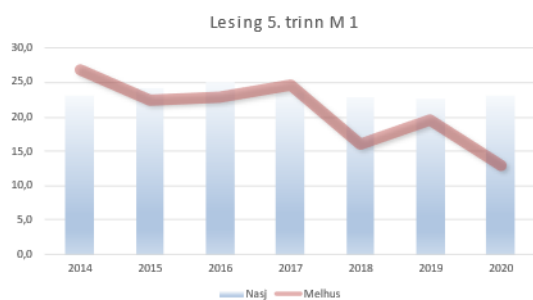
Indikator og nøkkeltall	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt					
Melhus kommune	40,2	38,0	41,9	39,2	42,1
Trøndelag – Tröndelage fylke			41,5	41,6	42,7
Nasjonalt	41,2	41,4	41,8	42,0	43,2

Melhus kommune, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Alle eierformer, Trinn 10, Begge kjønn

Grunnleggende ferdigheter:

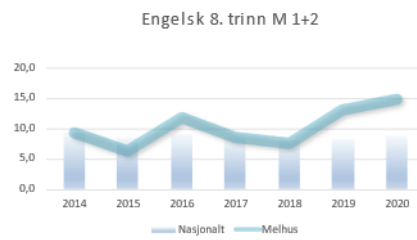
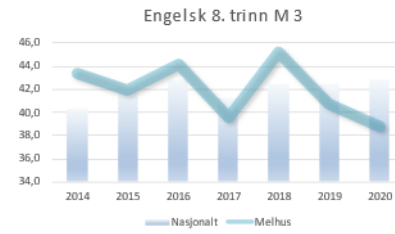
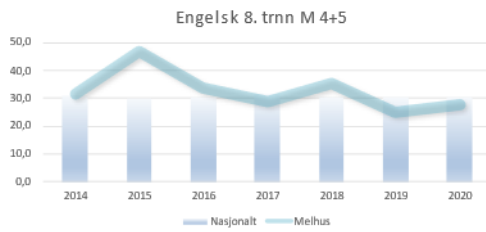
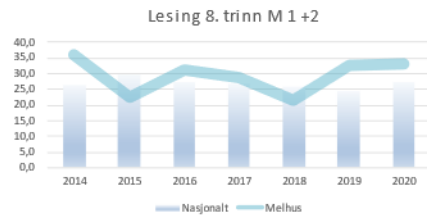
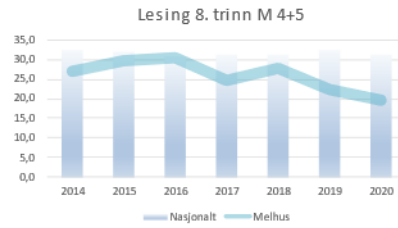
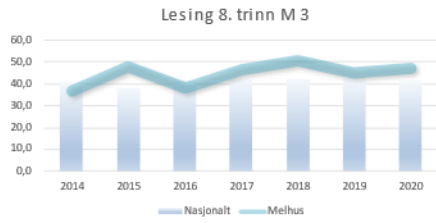
Motivasjon for skolearbeid varierer fra barneskolen og gjennom ungdomsskolen, det samme kan vi se når det gjelder faglige resultat. Tabellen under viser resultatene for våre 5. klassinger på nasjonale prøver i engelsk, lesing og regning. Mens resultatene i engelsk er moderate sammenlignet med nasjonalt snitt har kommunen flere elever på mestringsnivå 3, og færre elever på mestringsnivå 1, både i lesing og regning, enn landssnittet.

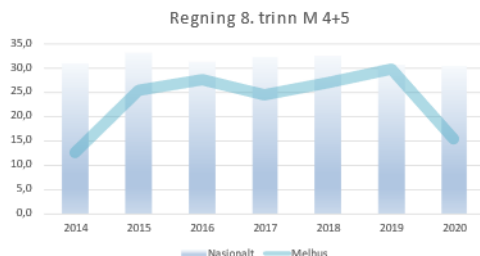
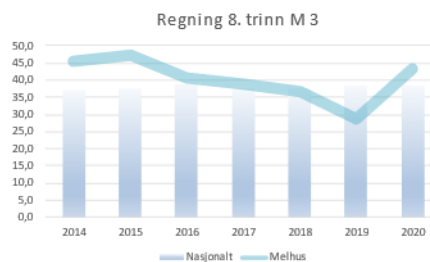
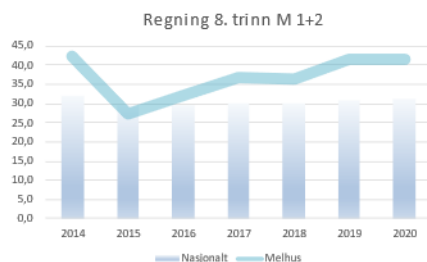

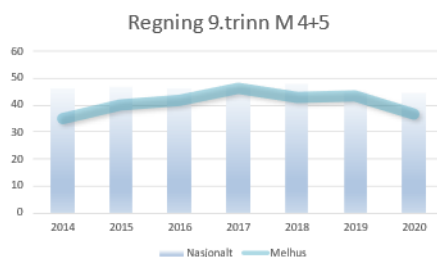
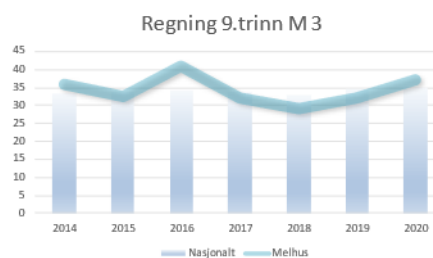
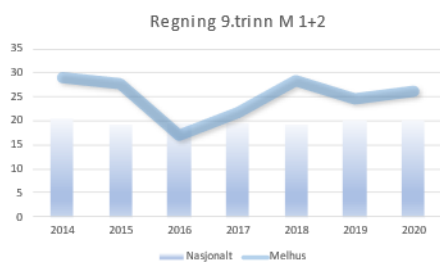
Enkelte skoler kan vise til en god utvikling etter satsing på grunnleggende ferdigheter over år. Det skal litt tid til for å skape en trend, men hos noen av skolene ser vi tydelige resultat.

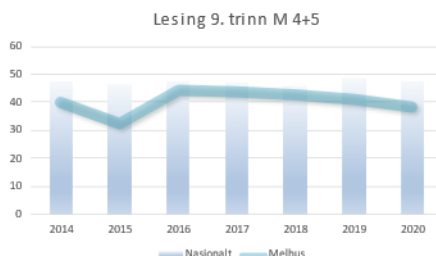
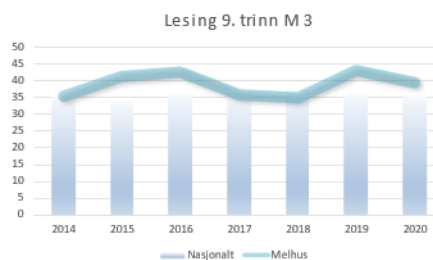
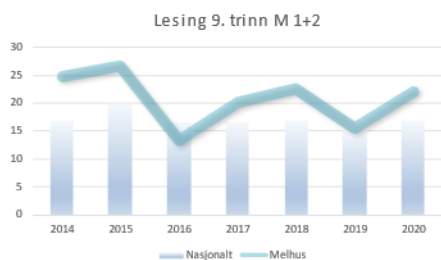
På ungdomstrinnet er situasjonen noe annerledes. Tabellene under viser resultatene i engelsk, lesing og regning på 8. trinn. Prøvene tas på høsten etter at elevene har startet på ungdomsskolen, og er vel egentlig et bilde på hvor de står etter barneskolen. Her er flere mestringsnivå slått sammen. Tabellene viser at kommunen har for mange elever på laveste mestringsnivå og for få på høyeste mestringsnivå sammenlignet med nasjonalt snitt.

Når vi tar med resultatene fra nasjonale prøver på 9. trinn, her prøves elevene ikke i engelsk, ser vi at elevene har forbedrede resultat, og er noe nærmere nasjonalt snitt når det gjelder høyeste mestringsnivå. Men trendene peker nedover. Som vi så på grunnskolepoengene kan det se ut som om elevene i Melhus kommune har en tendens til å prestere litt under nasjonalt snitt i grunnleggende ferdigheter.

Oppsummert faglige resultat:

Elevene har gode resultat på barnetrinnet og middels og under nasjonalt snitt på ungdomstrinnet. Noe motivasjon ser ut til å forsvinne i løpet av 5.-7.trinn.

Dette bildet finner vi igjen i TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study 2019). Her beskrives en norsk skole med godt læringsmiljø, og nedadgående resultater på ungdomstrinnet. Her konkluderes det med at trygge lærere med riktig kompetanse, og spesialisering i fagene de underviser i (her: Naturfag og matematikk) gir bedre resultater. Utdanningsnivå, fagspesialisering og fagdidaktisk trygghet er likeverdsfaktorer.

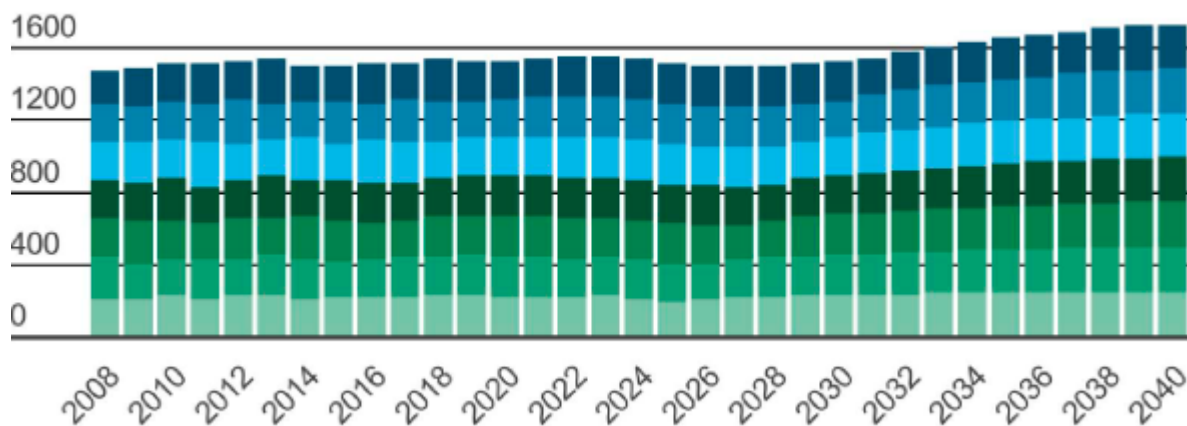
Vi ser at et godt skolemiljø ikke er ensbetydende med gode faglige resultat. Men våre ungdommer fullfører i stor grad videregående opplæring, med ballast fra grunnskolen i Melhus. Det er et stort poeng å fortsette med videreutdanningen av lærerne i Melhus, slik vi har prioritert de siste årene, for å skape de trygge kompetente pedagogene som er nødvendig for god læring.

4. Ressurssituasjonen

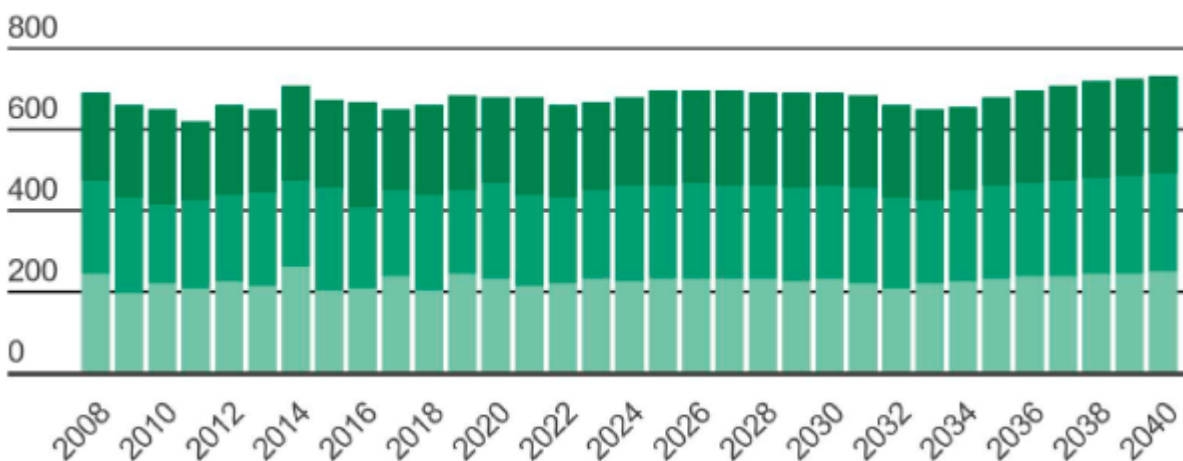
Elevtallet

Den viktigste kostnadsdriveren innenfor skole er endringer i elevtallet. Diagrammene under viser utviklingen for kommunen når det gjelder elever i grunnskolen. Det er viktig å merke seg at elevtallet ser stabilt ut framover.

6-12 år

13-15 år

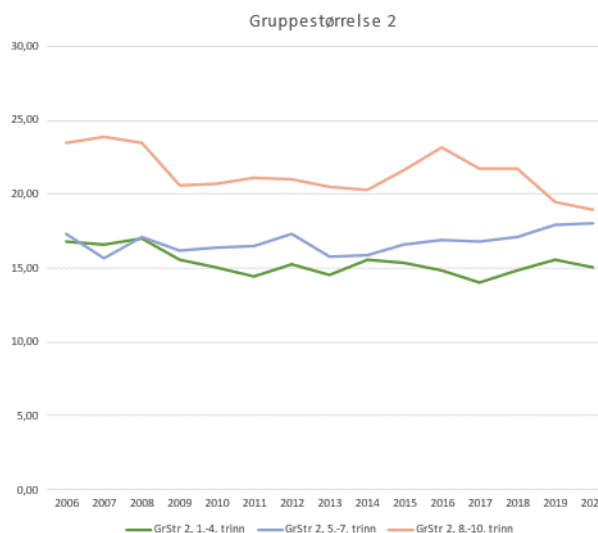
Ressurser - økonomi

Når det gjelder vurdering av ressursituasjonen så hentes alle tall fra **eller** er beregnet på grunnlag av tall fra GSI (grunnskolenes informasjonssystem), KOSTRA og SSB.

Grafen under viser utviklingen når det gjelder gjennomsnittlig gruppestørrelse/lærertetthet.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse viser forholdet mellom antall timer elevene har krav på etter forskrift til opplæringsloven og hvor mange årstimer skolene reelt legger ut til undervisning. Gruppestørrelsen vil variere både mellom skolene og internt på den enkelte skole. Det opereres med to typer gjennomsnittlig gruppestørrelse. Forskjellen består grovt sett i om man tar med timene som legges ut til spesialundervisning og særskilt norsk eller ikke. Sistnevnte gir gruppestørrelse 2 (dvs uten spesialundervisning og særskilt norskopplæring). Gjennomsnittlig gruppestørrelse er den beste indikatoren for å følge med på ressursituasjonen for skoleområdet. Den er sammenlignbar med landet ellers og gir også grunnlaget for vurdering om vi overholder lovens forutsetninger. Jo lavere gruppestørrelse jo mere ressurser har skolene.

Gruppestørrelse 2 hovedtrinn

Gruppestørrelse 2 hovedtrinn viser en interessant utvikling. Det er en klar bedring når det gjelder småtrinnet (1.-4.) og ungdomstrinnet. Samtidig er det en svak reduksjon i ressursene for mellomtrinnet.

Tabellen under viser først og fremst lærertetthet og bruk av ressurser. Jo høyere tall jo flere elever i gruppen og lavere lærertetthet.

Indikator og nøkkeltall	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Årsverk for undervisningspersonale >	191,3	197,5	205,5	212,7	203,5
Antall elever per årsverk til undervisning	12,7	12,3	12,0	11,6	12,2
Antall assistentårsverk i undervisningen	27	28	29	33	31
Antall elever per assistentårsverk i undervisningen	80,7	77,4	74,7	67,2	71,0
Antall assistentårsverk per hundre lærerårsverk	14,0	14,0	14,2	15,4	15,2
Lærertetthet 1.-7. trinn	12,9	12,7	12,1	11,9	12,7
Lærertetthet 8.-10. trinn	16,8	16,2	16,2	15,3	15,5
Lærertetthet i ordinær undervisning	17,5	17,5	16,9	17,2	17,5
Lærertetthet i ordinær undervisning 1.-4. trinn				14,9	15,6
Lærertetthet i ordinær undervisning 5.-7. trinn				17,1	18,0
Lærertetthet i ordinær undervisning 8.-10. trinn				20,5	19,5
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	98,6	97,9	96,2	95,1	97,9
Lærertimer som gis til undervisning	121 624	124 336	130 272	135 524	128 145
Undervisningstimer totalt per elev	56	58	60	62	59

Melhus kommune, Grunnskole, Undervisningspersonell, Alle eierformer, Alle trinn, Begge kjønn

Vi ser at lærertettheten totalt på barneskolen har vært stabil siden 2015/16. Lærertettheten på ungdomsskolen viser at mer ressurser er generert til undervisning på ungdomstrinnet. Tabellen under viser Melhus kommune sin ressursbruk sammenlignet med Trøndelag og landet ellers de siste fem årene. Lavere tall her tilsier høyere ressursbruk. Her ser vi at vi bruker merkbart mindre ressurser på ordinær undervisning enn snittet for Trøndelag og nasjonalt snitt.

Kommune	2018	2019	2020	2021	2022
Lærertetthet 1.-7. trinn					
Melhus kommune	12,9	12,7	12,1	11,9	12,7
Trøndelag - Trööndelage fylke				12,3	12,4
Nasjonalt	13,3	13,2	12,9	12,7	12,4
Lærertetthet 8.-10. trinn					
Melhus kommune	16,8	16,2	16,2	15,3	15,5
Trøndelag - Trööndelage fylke				14,0	14,0
Nasjonalt	14,0	14,0	14,2	14,1	14,0
Lærertetthet i ordinær undervisning					
Melhus kommune	17,5	17,5	16,9	17,2	17,5
Trøndelag - Trööndelage fylke				15,9	15,8
Nasjonalt	16,8	16,8	16,6	16,3	15,8
Lærertetthet i ordinær undervisning 1.-4. trinn					

Sammenligning med kostragruppen – funksjon 202

Netto driftsutg. per innbygger 6- 15 år

Område	2018	2019	2020
5028 Melhus	85 661	90 389	88 283
EKG07 KOSTRA-gruppe 7	85 299	88 496	93 513

Også når vi sammenligner oss med relevante kommuner i KOSTRA ser vi det samme. KOSTRA-tallene under viser Melhus kommune sin ressursbruk på grunnskole, SFO og skyss sammenlignet med relevante kommuner.

A	B	C	D	E	F
12283: Netto driftsutgifter i grunnskolesektoren, etter region, funksjon, statistikkvariabel og år					
		Netto driftsutgifter per innbygger 6-15 år (kr)			
		2018	2019	2020	
5001 Trondheim	202 Grunnskole	81 684	83 084	85 111	
	215 Skolefritidstilbud	2 911	2 885	1 889	
	223 Skoleskyss	1 532	1 325	1 488	
5027 Midtre Gauldal	202 Grunnskole	102 241	100 818	96 011	
	215 Skolefritidstilbud	1 292	1 105	1 942	
	223 Skoleskyss	5 419	5 722	5 303	
5028 Melhus	202 Grunnskole	85 661	90 389	88 283	
	215 Skolefritidstilbud	2 016	1 667	2 517	
	223 Skoleskyss	4 442	5 427	4 831	
5029 Skaun	202 Grunnskole	92 525	96 229	99 904	
	215 Skolefritidstilbud	4 294	4 684	5 632	
	223 Skoleskyss	3 590	3 871	3 944	
5031 Malvik	202 Grunnskole	79 477	85 259	89 141	
	215 Skolefritidstilbud	-129	139	932	
	223 Skoleskyss	1 718	1 639	1 436	

I 2020 har Melhus kommune lavere utgifter på grunnskole drift enn alle kommunene med unntak av Trondheim. Når det gjelder utgifter til SFO og skoleskyss ligger Melhus høyt sammenlignet med de samme kommunene.

Ressurssituasjonen oppsummert:

Samlet sett har totalrammen til skole i Melhus kommune vokst fram til 2019, og gått ned i 2020. Vi bruker mer ressurser enn sammenlignbare kommuner på SFO, skoleskyss og spesped. Når det gjelder ordinær undervisning og lærertetthet ser vi at situasjonen er annerledes. Ungdomstrinnet er fremdeles utsatt, med flere elever i gruppene enn sammenlignbare kommuner.

KOSTRA-tallene viser at stadig mer av midlene brukes til spesped, og stadig mindre til ordinær undervisning og andre lovpålagte oppgaver. Dette underbygges av skolene, som beskriver en situasjon med færre ressurser til å håndtere en mer krevende elevgruppe.

5. Oppsummering fra skolenes egne vurderinger

I tråd med vedtak har alle skolene gjennomført vurdering av egen tilstand og rapportert denne til skoleeier sammen med satsningsområder og tiltak.

Skolene i Melhus jobber godt med skolemiljøet. De har gode systemer på å avdekke og ta tak i utfordringer i miljøet. Terskelen er lav for å skrive aktivitetsplaner, og skoleeier blir holdt fortløpende orientert. Skolene følger opp utfordringer knyttet til miljøet i tråd med de nye retningslinjene som krever rask inngripen. Det signaliseres større utfordringer med elevatferd, og et ønske om drøfting og erfaringsutveksling på tvers av skolene for å finne gode tiltak og sikre spredning av kompetanse. De tre ungdomsskolene har etablert seg som MOT-skoler, og jobber aktivt med å styrke ungdommens integritet og styrke til å ta de riktige valgene.

Skolene i Melhus kommune har ikke store utfordringer knyttet til fravær, men det finnes elever som har høyt fravær, og som er i faresonen mht skolevegring. I 2020 steg korttidsfraværet til elevene, noe som mest sannsynlig skyldes pandemien. På kommunenivå er det utarbeidet en nærværplan. Målet med planen er å komme tidlig inn, og ha en systematisk tverrfaglig håndtering av bekymringsfullt fravær. Dette vil forhåpentligvis være til hjelp for skolene i det svært viktige arbeidet mot fravær og skolevegring.

Kommunens tidligere satsing på utforskende pedagogisk praksis/ Lesson study som metode for forbedring av kvalitet på tilbudet er prøvd ut de siste årene. Lærerne har forsket på egen praksis, der målsettingen er å øke elevenes læringsutbytte. Rektorene rapporterer nå om gode erfaringer med erfaringsdeling i fagseksjoner og nettverk. Dette først og fremst knyttet til Fagfornyelsen. Mye utviklingsarbeid er satt på vent i 2020, som tidligere nevnt.

Det kan virke som skolene er i ferd med å gå mer bort fra den tradisjonelle læreboka. Det er to forhold som kan forklare dette. Det ene er en økende bruk av digitale hjelpemidler, den andre er økende vekt på mer bruk av åpne oppgaver, refleksjonsoppgaver i undervisningen. Sistnevnte kan settes i sammenheng med Mascil og utforskende pedagogisk praksis. Skolelederne var i oktober 2019 på jobbskygging i Edinburgh og Berlin. Hensikten med reisen, som var finansiert gjennom Erasmus + midler, var å få nye tilnærminger til variert pedagogisk praksis knyttet til grunnleggende ferdigheter. Besøkene ved ulike skoler og klassetrinn var meget inspirerende for våre skoleledere, og i ettertid kan mange ideer spores tilbake til dette prosjektet. Vektlegging av åpne og utforskende oppgaver, tverrfaglige tema, læringsstasjoner, aldersblanding, ansvarliggjøring av elevene når det gjelder læring i mye større grad enn tidligere og tettere relasjoner mellom lærer-elev er noe av det vi tar med oss videre. Tankene fra dette prosjektet passer godt inn i det pågående arbeidet med Fagfornyelsen. Elevenes svar på Elevundersøkelsen når det gjelder medvirkning kan kanskje også knyttes til dette arbeidet. Delingskulturen mellom skolene har tatt seg opp i etterkant av 2019. Dette gjelder alle områder, og ble forsterket gjennom hyppigere møter på Teams gjennom 2020.

Begynneropplæring i lesing og regning blir fremdeles vektlagt på skolene. Det er også et ønske om nettverksarbeid på tvers av skolene innenfor områder som engelsk, digital kompetanse og læringsmiljø.

Et tema skolene generelt sett tar opp i økende grad er behovet for ressurser til spesialundervisning. Det kan se ut som det er et reelt økende antall elever med atferds- utfordringer. Dette viser seg også i økning av meldte avvik knyttet til vold og trusler mot ansatte. Temaet tas opp jevnlig i nettverket for skoleledere. Elevenes psykiske helse og livsmestring er også et område som mange av skolene nevner som utfordring.

Lærernormen er oppfylt i Melhus kommune, noe som kombinert med strammere rammer gjør at antall andre ansatte i skolen går ned.

6. Øvrige områder som bør beskrives særskilt

Pandemiåret 2020

En oppsummering av året 2020 blir jo noe spesiell pga den pågående pandemien. Virksomheten har vært alt annet enn normal, og mye har dreid seg om beredskap. Det er grunn til å berømme ansatte i kommunen for god innsats i krisetiden. Melhus kommune har så langt klart å utnytte det lokale handlingsrommet for å gi et best mulig, og mest mulig normalt, tilbud til barn og unge. Skoler, barnehager og kultur og fritid har holdt en imponerende stor del av aktiviteten i gang, og har beveget seg kjapt mellom ulike nivå i smittevernsveilederne.

Sårbare barn og unge:

I 2020 har vi hatt særskilt fokus på barn og unge som trenger mest oppmerksomhet og omsorg. Vi vet at en del elever ble ensomme da skolene stengte, og at noen elever fikk mindre tilpasset opplæring enn i et normalår. Dette ser vi gjennom den digitale undersøkelsen og i skolenes rapportering i GSI. I perioden hvor barnehager og skoler var stengt fikk sårbare elever et dagtilbud. Etter hvert var alle hjelpetjenester opp og gå, kontakt gjenopptatt og digitale arenaer for samhandling ble opprettet. Kultur og fritid opprettet også en digital ungdomsklubb. Miljøpersonale ved skolene drev til dels oppsøkende virksomhet i en periode. Sommeren 2020 ble sommertilbudet til denne gruppa utvidet med en uke.

På grunn av regler rundt smittevern, og strengere krav til når ansatte og barn kan møte på skolen har vi hatt noe høyere fravær ved enkelte enheter.

IKT i skolen – digitale ferdigheter

Digital ferdighet regnes som en av de grunnleggende ferdighetene som elevene skal beherske, og som blir ytterligere vektlagt i Fagfornyelsen (høst 2020). Melhusskolen er nå godt forberedt på IKT i skolen, både organisatorisk og med hensyn til kompetanse. Høsten 2018 vedtok kommunestyret en digitaliseringsstrategi for skolen. Denne innebærer at i løpet av en treårsperiode vil elevene på alle trinn få tilgang til sitt eget elektroniske hjelpemiddel. I tillegg vil både læreres og elevers ferdighetsutvikling og motivasjon bli ivaretatt. Gjennom en leasingavtale sikrer dermed kommunen oppdaterte digitale verktøy, kompetanseheving og faglig støtte til lærere og ledere og styrket samhandling mellom skolene.

Læreboka vil ikke miste sin verdi, og tradisjonell god opplæring skal ikke forsvinne, men Melhusskolen vil få tilgang til pedagogiske verktøy som framtida krever. Samtidig vil satsingen åpne for et videre spenn mht differensiert opplæring, også innenfor spesialundervisningen.

Den digitale undervisningen i 2020 under nedstengningen var vi bedre forberedt på enn mange andre kommuner -skolene har, som sagt, satset digitalt de siste årene. Når det er sagt vil aldri digital

undervisning kunne erstatte det å gå fysisk på skolen, noe vår lokale undersøkelse blant elever, lærere og foresatte våren 2020 viste.

Den digitale strategien er samordnet med Melhus kommune sin strategi, Smartere Melhus, og er etter et halvår godt i gang. Det kodes, programmeres og utforskes. Status i prosjektet vil presenteres i utvalg for helse, oppvekst og kultur våren 2021, og er også en del av bakgrunnsteppet for kompetanseutviklingsplanen for pedagogene.

Utfordringer på området er ifølge skolene delvis problemer med nettilgang, og bruk av den digitale kommunikasjonsplattformen Vigilo.

Klima og miljø

Kommunestyret i Melhus vedtok i 2019 at alle barnehager og skoler skal være «Grønt flagg» - sertifiserte innen 2025, dette i tråd med «Grønn barneby»-konseptet. Plan for dette arbeidet legges fram for utvalget våren 2021. Skolene jobber ellers godt med lokalt tilpassede klima - og miljøplaner.

Videre- og etterutdanning

Kompetanseheving av ansatte i grunnskolen er et av de sentrale tiltakene for å bedre kvaliteten i Melhus skolen. Det vises i tillegg til kompetansekravene med tilbakevirkende kraft. I strategien "Kompetanse for kvalitet", for lærere og skoleledere fram mot 2025, legges rammene for den nasjonale satsingen, som er utviklet i et samarbeid mellom KS, arbeidstakerorganisasjonene, lærerutdanningene og Kunnskapsdepartementet.

Melhus kommune har fremdeles en utfordring når det gjelder norsk, matematikk og engelskfaglig kompetanse. Vi har en del lærere som ikke er rustet til fristen i 2025. Det er vesentlig at det settes av midler til kompetanseheving i like stor grad som før i årene framover.

Fagfornyelsen

Forberedelsene til innføring av ny læreplan ble vesentlig dårligere i 2020 enn planlagt. Hvilke utslag dette vil gi er foreløpig ikke tydelig. Mest sannsynlig vil implementeringen ta lenger tid enn inneværende skoleår.

Nye læreplaner var klare for elevene høsten 2020. Erfaringene fra tidligere fornyinger av læreplaner viser at implementering er tidkrevende. I tillegg vil det også innvirke på behovet for fornying av læremidler. Lærerne jobbet i 2019 med overordnet del av læreplanen, de tre tverrfaglige temaene – dybdelæring, demokratiforståelse og livsmestring, og våren 2020 var satt av til læreplanarbeid. Som kjent ble våren 2020 noe annerledes enn planlagt.

Alle skolene bruker fellestid på systematisk arbeid med Fagfornyelsen, og får drahjelp av UDIRs kompetansepakker, lærende nettverk og profesjonelle fagfellesskap.

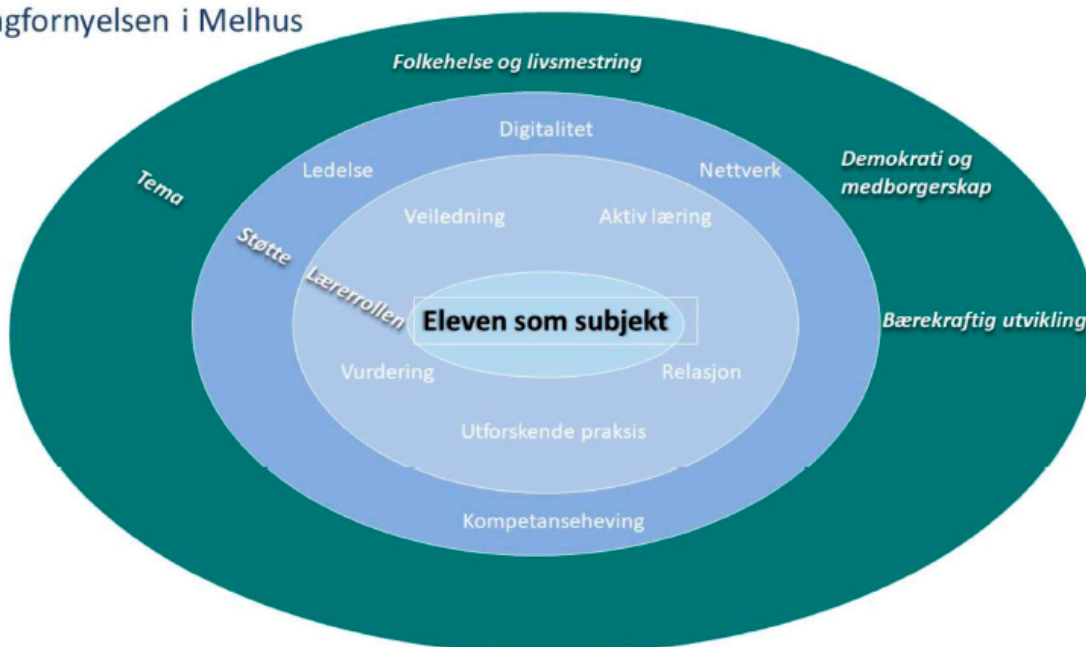
Fagfornyelsen er, og vil være, hovedsatsingen innen DEKOM (desentralisert kompetanseheving)-samarbeidet i Gauldalsregionen. Her tenkes det lærende nettverk på tvers av kommunegrensene.

Lokale og nasjonale satsinger

Vi har tidligere sagt at Melhus skolen har Fagfornyelsen som sin viktigste satsing i årene som kommer. Satsingen og kompetansehevingen vil skje skolevis, i nettverk, i regionsamarbeid og gjennom den nasjonale modellen. Våre samarbeidspartnere i dette arbeidet vil være NTNU og DEKOM. Kompetansehevingen vil både være formell og skje gjennom delende nettverk. Andre tidligere satsinger vil innlemmes i dette arbeidet.

Den digitale satsingen, grunnleggende ferdigheter, utforskende praksis, bruk av lærerspesialister og vurdering for læring vil falle naturlig inn i arbeidet med nye læreplaner. Alt ses i sammenheng med hovedintrykkene fra Erasmus + prosjektet, og vektleggingen av eleven i sentrum, eleven som ansvarlig i læringsarbeidet. Vi snakker om eleven som subjekt. Forsøktvisualisert nedenfor.

Fagfornyelsen i Melhus

Høsten 2020 startet kommunen sin deltakelse i KS sitt program ABSOLUTT. Hensikten med programmet er at kommunene og fylkeskommunene skal få økt forståelse og kunnskap om deres ansvar for barnehage, skole og oppvekst, Det skal også gi innsikt i hva som virker inn på barn og unges læring, utvikling, trivsel og tilhørighet. Arbeidet starter med en analyse av nåsituasjon, så ser man på hvor man ønsker å være og hvordan man kommer dit.

Melhus kommune sin arbeidsgruppe er tverrfaglig sammensatt, med politikere, representanter fra administrasjon, fagseksjoner og ungdommen selv. Vi er godt i gang med et spennende arbeid.

Rådmannens vurdering og konklusjon:

Læringsmiljø

Nullvisjon når det gjelder mobbing og krenkelser opprettholdes. Så lenge det finnes barn som opplever skolemiljøet som ubehagelig har vi en jobb å gjøre. Dette kan skje gjennom erfaringsutveksling mellom skolene og med videre oppfølging av Lundamosprosjektet. Hensikten med et godt skolemiljø er at det skal gi et godt grunnlag for læring og trivsel. I tillegg til læringsmiljøarbeidet vil vi også systematisere fraværsoppfølgingen.

Fag og ferdigheter

Elevene i Melhus presterer i underkant av snittet nasjonalt. I Melhus er forholdene tilrettelagt for læring, og vi bør strekke oss for å gi elevene best mulig utbytte av opplæringa. I tråd med Fagfornyelsen må vi engasjere dem mer i deres egen læring. Det bør fortsatt satses på satses på vurdering for læring, praktisk læring og relevant læring. Tilbakemeldingene fra samlinger med rektorene og PPT tilsier også dette.

Det samme gjelder grunnleggende ferdigheter og basisfag. Engelsk er et fag skolene nevner ofte. Dette har blant annet sammenheng med behovet for videreutdanning samt resultatene som oppnås.

Den digitale satsingen skaper et kompetansebehov hos lærere og elever. Fagfornyelsen vil kreve mye tid av skolene fremover. Lærerne har fått og vil få tilbud om opplæring innen både læreplanarbeid og metodikk framover.

Utforskende pedagogisk praksis må fremdeles satses på. Metoden kan se ut til å ha innvirkning på resultatene i regning/ matematikk i Melhus. To skoler viser også at åpne oppgaver og utforskende praksis innen matematikk viser ut noe av forskjellene mellom jentenes og guttenes resultater.

Det er et behov for å se særskilt på hvordan skole og barnehage møter guttenes behov i Melhus kommune. Grupper av elever, som mister motivasjon underveis, mestrer dårlig hvis de ikke opplever undervisningen som relevant, eller for stillesittende. Det kan se ut som om problemet er størst i perioden hvor elevene starter på ungdomsskolen. Mulighetene som ligger i Fagfornyelsen, den digitale satsinga, lærende nettverk og utforskende pedagogisk praksis må utnyttes i denne sammenhengen. Her er det mulig å se for seg en satsing med etablering av prosjekt, i samarbeid med UH-sektoren eller andre kommuner, knyttet til temaet. Dette er nødvendig, og kostnadskrevende.

Når det gjelder ressurser er det en utfordring at elevtallet ikke stiger i den grad man tidligere har forventet. Rammene til skolene er presset pga en økende ressursbruk til spesped og SFO. For å oppfylle våre forpliktelser knyttet til riktig kompetanse i 2025 er det viktig at det settes av midler til dette årlig.

Konsekvenser for folkehelse: En god skole og et godt læringsmiljø er vesentlig for å utvikle god helse

Konsekvenser for klima og miljø: Skolenes arbeid med klima og miljø er svært viktig når det gjelder framtidens forståelse for bærekraftighet og klimavennlig innovasjon.

Rådmannens vurdering og konklusjon:

Basert på vurderingen av grunnskolen i Melhus 2020 skisserer rådmannen følgende mål for skoleåret 2021-2022:

- **Melhuskolen viderefører i skoleåret 2021/2022 sin satsing på godt skolemiljø**
Dette gjøres gjennom deling av god praksis og systematisk oppfølging fra skoleeier. Ny nærværplan tas i bruk, og et mer systematisk tverrfaglig samarbeid etableres.
- **Melhuskolen fortsetter implementeringen av Fagfornyelsen**
Eleven som subjekt, samskaping og DIG-læring står sentralt i dette arbeidet. Samtidig viderefører vi trykket på grunnleggende ferdigheter og utforskende pedagogisk praksis.
- **Rammene til ordinær opplæring må sikres**
Rammene bør følge elevtall, kompetansebehov og nasjonale og lokale føringer. Økonomi - og handlingsplan må gi rom for påfyll av disse.
Ressursbruk og utbytte når det gjelder spesialundervisning må gjennomgås.

Vedlegg:

Kompetanseplan 2021 – 2025 barnehage og skole
Kompetanseplan skole - tiltaksplan 2021-2025

Andre dokumenter som ikke er vedlagt saken: Opplæringsloven